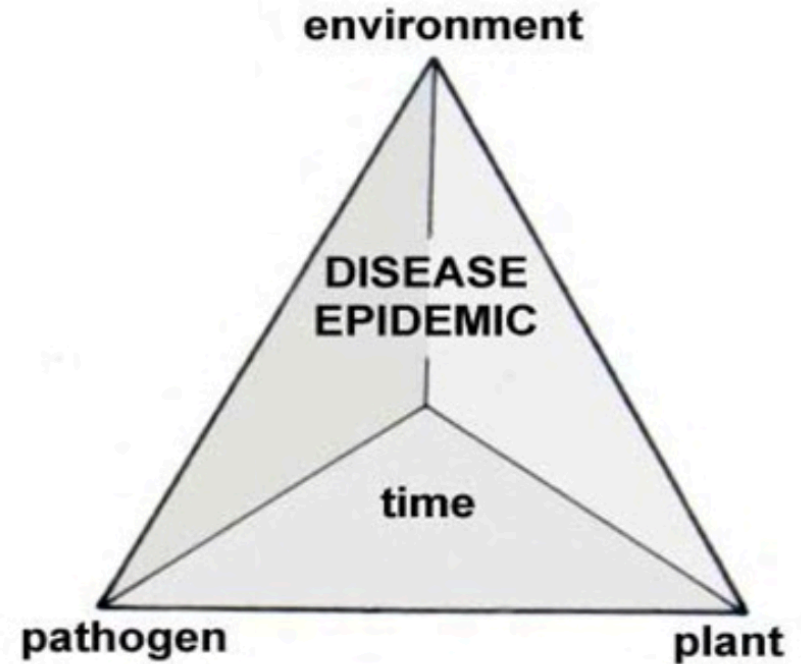

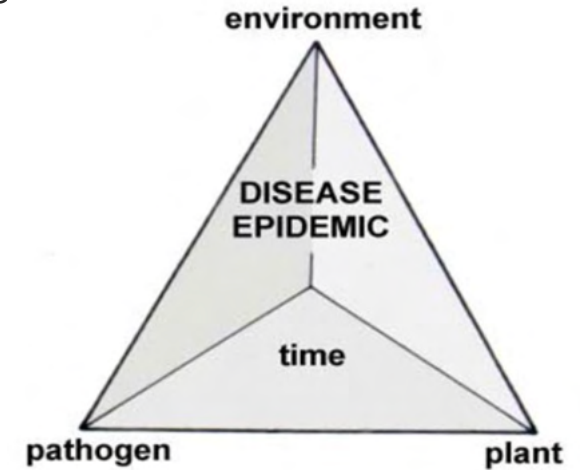
Enfeksiyon Epidemisi İlişkisi ve Epidemiyi Oluşturan Şartlar

Epidemilerin gelişimi

- ▶ Çevresel faktörler,
- ▶ Patojenin üreme yoğunluğu,
- ▶ Patojenin yayılım durumu,
- ▶ Patojenin hayatta kalma potansiyeli,
- ▶ Patojenin virülenliği,
- ▶ Konukçunun dayanıklılığı, faktörlerine bağlıdır.

- ▶ Enfeksiyon terimi hastalık yapıcı karakterdeki bir mikroorganizmanın bitkiye girişinden sonra bitki içinde gelişerek hücre araları veya hücre içinde yerleşmesi, çoğalması ve yayılmasıdır.
- ▶ Hastalık bir bitkiden diğerine bulaşma karakteri gösteriyorsa bulaşıcı=enfeksiyöz hastalık adı verilir.
- ▶ Bulaşma çok hızlı gerçekleşiyor ve çok sayıda bitkisi etkisi altına alıyorsa «salgın hastalık» veya «epidemi» olarak nitelendirilir.
- ▶ Enfeksiyonun doğada bitkiler arasında yayılma şekli, mikroorganizmanın virulensliği, konukçu bitki hassasiyeti ve çevre faktörleriyle sıkı bir ilişki içindedir.

Endemik Hastalık

- ▶ Mikroorganizma yoğunluğu fazla, bitkinin dayanıklılığı düşük (yani o hastalığa karşı hassasiyeti yüksek) ise enfeksiyon çok hızlı bir şekilde meydana gelir. Çevresel faktörler hazırlayıcı faktörler olarak ikinci derece öneme sahiptirler.
- ▶ Ancak bazı durumlarda enfeksiyonun başlatılabilmesi ve yayılması üzerinde çok fazla etkili olduklarını da unutmamak gerekir.
- ▶ Konukçu ve patojenin uzun süreler boyunca birbirine bağlı ortaklığa sahip olduğu doğal popülasyonlardaki hastalık «endemik»tir.
- ▶ Endemik hastalık küçük bir bölgede çıkar ve başka bölgelere yayılma eğilimi göstermez. Eskiden beri o bölgede bulunduğu halde zaman zaman yükseliş gösterir. Hastalığın bu karakterine «endemik» denir.

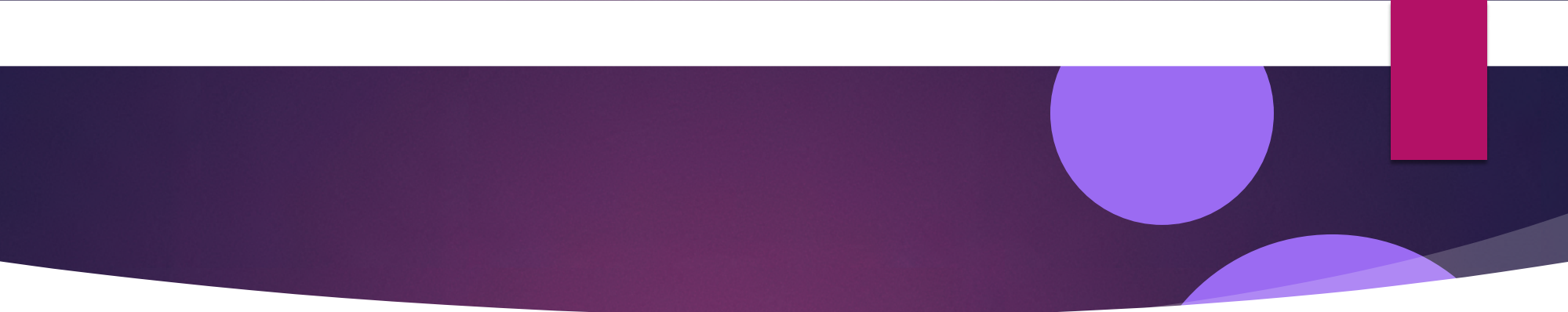
Epidemi-Pandemi

Tahıllarda kara pas ve sarı pas hastalıkları ülkemiz için endemiktir. Endemik hastalıkların yayılışı yıldan yıla farklılık gösterir.

Hastalık bir bölgede çıkıyor ve sonra farklı bölgelere de yayılış gösteriyorsa epidemik karakterde enfeksiyon olarak nitelendirilir. Örneğin bağ mildiyösü, domates mozaik virüsü bu tarz hastalıklara birer örnek olarak verilebilir.

Bir bölgede ortaya çıkan ve bir süre devam eden epidemi bir başka bölgeye ve bir kıtadan başkaya bir kıtaya yayılabilir. Epidemilerin bu şekilde atlama yaparak dünya üzerinde yayılmalarına «pandemi» adı verilir. Bitki hastalıkları yönüyle epidemilerin pandemiye dönüşmesinde rüzgar başlıca faktördür.

Bir hastalığın epidemik veya pandemik olması çevresel faktörler ve o hastalıkla mücadele için alınan önlemlerle yakından ilişkilidir.

-
- ▶ Epidemiyoloji bir hastalığın zaman ve mekan içinde artması olduğu gibi yoğunluğunun artışını da ifade eder. Eğer bir epidemiyoloji yıllık olarak periyodik şekilde birden artar ve sonrasında ortadan kalkarsa bu duruma döngüsel epidemiyoloji adı verilmektedir.
 - ▶ Epidemiyolojinin ilerlemesi hastalık yeni bir bölgeye yayıldığında görülür. Hastalık başlangıçta yüksek bir düzeye ulaştıktan sonra sabit değere düşerek, her yıl tekrar eder. Bu durum o zaman bir epidemiyolojidir. Eğer bir endemik hastalık herhangi bir zamanda patlama şeklinde gelişirse, bitkilerin büyük bir kısmını etkisi altına alır ve epidemiyoloji karakterini kazanır. Buna örnek verilecek olursa, Hollanda için endemik olan buğday sarı pası, yeni bir ırkın görülmesi sonucu aniden şiddetlenebilmekte ve epidemiyolojik karaktere sahip olmaktadır.